

Araştırma

Makale Geliş Tarihi: 24.08.2017

Makale Kabul Tarihi: 20.03.2018

BOŞANMA NEDENLERİ ve BOŞANMA SONRASINDA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLERE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA: İZMİR İLİ ÖRNEĞİ

A Research on the Reasons of Divorce and Difficulties Encountered Following Divorce: A case study in İzmir

Özgül AKTAŞ AKOĞLU*

Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ**

* Uzm. Aile Danışmanı, Sosyal Hizmet Uzmanı, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı A.B.D. ve Mersin Adliyesi, Türkiye

** Yrd. Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı A.B.D.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de son yıllarda sıklıkla karşılaşılan boşanma olgusunun nedenlerini ortaya koymak ve boşanmış bireylerin, boşanma sonrasında yaşadıkları güçlükleri belirlemektir.

Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan, “Boşanma Nedenleri Ve Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler Anketi” ile toplanarak frekans ve yüzdelik dağılımları, ilişki arayan istatistiklerden khi-kare testi kullanılarak, SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular en çok “zina”, “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”, “kötü alışkanlıklar” ve “maddi konular”ı boşanma nedeni olarak göstermektedir. Kadınlarda bu sorunları boşanma nedeni olarak gösterme oranı, erkeklere göre daha yüksektir.

Boşanma nedenleri arasında, “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”i en yüksek oranda boşanma nedeni olarak belirtenlerin, görücü usulü istemeyerek evlilik yapanlar olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Şiddet nedeniyle evliliklerini sonlandıran bireylerin, boşanma sonrası ruh sağlığı desteği alma oranlarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur.

Boşanma sonrasında, çocuğu olmayanların, çocuğu olanlara göre daha yüksek oranda ruhsal/duygusal sıkıntı yaşadıkları, ancak ailedeki çocuk sayısı arttıkça ekonomik sıkıntı yaşama oranlarının da yükseldiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Boşanma sonrası karşılaşılan sorunların genellikle maddi olanakları kısıtlı olan bireylerde daha fazla güçlük yarattığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Boşanma Nedenleri, Boşanma Sonrası Güçlükler

ABSTRACT

The aim of this study is to delineate the reasons of divorce, which has been observed with increasing frequency in recent years in Turkey, and to determine difficulties encountered by divorced individuals following divorce.

This research was carried out in the form of relational screening model. Data was collected by the survey "Reasons of Divorce and Difficulties Encountered afterwards" prepared by the researchers. The data was analysed and interpreted using SPSS program by means of frequency and percentage distributions with chi-square test method.

Based on findings obtained as a result of statistical analysis, "adultery", "verbal and/or physical violence", "bad habits" and "financial difficulties" were among the most frequent reasons of divorce. These reasons were observed to be more frequent among women compared to men.

It is observed that the subjects indicating "oral and/or physical violence" as the main reason of divorce are the individuals who had arranged marriages without their will.

Moreover, it is seen that the rate of applying for mental health support was higher among individuals who divorced due to violence.

Furthermore, it was found that individuals without children experienced more mental/psychological distress than individuals with children following divorce; however, as the number of children increased, the economic distress was observed to increase as well.

It can be concluded that in general, problems experienced following divorce caused more difficulties in the livelihood of individuals with lower income.

Key Words: *Reasons of Divorce, Difficulties Following Divorce*

GİRİŞ

Aile birliğinin kurulması aşamasında çiftlerin birlikteliğine ilişkin düşünceleri süreç içerisinde karşılaştıkları farklı durumlar nedeniyle dağılabilmektedir. Bu noktada çiftelerin birbirlerinden ayrılmak istediklerine ilişkin aldıkları karar boşanma ile sonuçlanmaktadır.

Boşanma, eşler arasındaki hukuki, duygusal ve cinsel birlikteliğin sona erdirilmesidir (Uyar, 1999).

Bohannon' a göre boşanma bir süreçtir ve altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalardan ilki; duygusal boşanma, ikincisi; yasal boşanma, üçüncüsü; ekonomik boşanma, dördüncüsü; aile boşanması, beşincisi; sosyal boşanma ve son olarak da psikolojik boşanmadır.

İstatistiksel veriler boşanmanın önemli bir sosyal sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Çağdaş yaşamın durumsal krizlerinden birisi olan boşanma, ülkemizde de hızla artan bir sorun haline gelmiştir (Uçan, 2007).

Yapılan araştırmalarda; son zamanlarda, kadınların iş yaşamına girmesi, eşlerin eğitim durumlarının yükselmesi, toplumsal, ekonomik ve kişilere ilişkin sebeplerin varlığı, kadın

haklarının ön plana çıkması, hukuki yönden geçmiŐe oranla boşanmanın taraflar için kolaylaŐtırılması ile birlikte boşanma oranlarının artıŐ gösterdiği düşünülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (2011) 2010 yılı son çeyrek verilerine göre,boşanma sayısında, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6 artıŐ meydana gelmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (2010) 2009 yılı verilerine göre boşanma oranının en yüksek olduğu il İzmir olarak belirlenmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu (2017) 2016 yılı boşanma istatistiklerine göre, kaba boşanma hızının en yüksek olduğu il yine İzmir olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın amacı; İzmir ilinde yaşayan boşanmış bireylerin, boşanma nedenlerini belirlemek ve boşanma sonrasında karşılaştıkları güçlükleri ortaya koymaktır.

Araştırmanın alt amaçları:

Boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlükler, demografik, sosyal, psikolojik ve ekonomik değişkenlere göre;

- a) Ailenin oluŐması, eşler arası ilişki ve  ocuk sahibi olmanın boşanmaya etkileri,
- b) Boşanma nedenlerinin belirlenmesi ve bu konuda önleyici çalışmalar üretilmesi,
- c) Boşanmış bireyler için, koruyucu ve destekleyici çalışmalar yürütülebilmesi,
- d)  lkemizde, yaşanan boşanma sorununa yönelik sosyal politikaların güçlendirilmesi ve boŐanmalar konusunda yapılacak olan diğer araŐtırmalara kaynak oluŐturma amacını taŐımaktadır.

Araştırma,  lkemizde giderek artan ve toplumsal boyutta bir sorun olan boşanmanın nedenlerinin ve boşanma sonrasında ortaya çıkan güçlüklerin değerlendirilmesi bakımından önem taŐımaktadır. Boşanma, sonuçları açısından sadece boşanmış eşleri değil aile birliği içinde bulunan çocukları ve ailenin yakın çevresini de etkilemektedir. Bu nedenle, evlilik birliğinin korunmasına yönelik alınabilecek önlemlerin ve eŐlere sunulabilecek hizmetlerin, sorunun  z m ne dair katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada, boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlüklerin değerlendirilmesi "ilişkisel tarama modeli" ile ortaya konulmuştur.

İlişkisel tarama modelleri, iki ve daha çok sayıdaki deđiŐken arasında birlikte deđiŐim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2002).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu İzmir’de yaşamını sürdüren, resmi nikâh akdi bulunan ve hukuki olarak evlilikleri sonlan(dırıl)mış olan toplam 370 kişi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada araştırmacı tarafından literatür incelenerek oluşturulan toplam 20 sorudan oluşan anket veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Anket kapsamında evlilik sürecine, boşanma nedenlerine ve boşanma sonrasına ilişkin soruların yanı sıra katılımcıları tanıtıcı bilgilere de yer verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırma, bir öğretim yılı (2010–2011) içerisinde tamamlanmıştır. Bu çalışmada öncelikle T.C Adalet Bakanlığı’ndan bu araştırmanın yürütülmesi için gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra İzmir Adliyesi’ndeki Aile Mahkemeleri’nde boşanma davası tamamlanan katılımcılara gönüllülük esas alınarak anketler uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada, İzmir ilinde yaşayan boşanmış bireylerin, boşanma nedenlerinin ve boşanma sonrasında karşılaştıkları güçlüklerin; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, en uzun süre yaşanan yer, evlilik şekli ve süresi, çocuk sahibi olma, çocuk sayısı ve en küçük çocuğun yaşı, velayet durumu, boşanma sonrası yaşanan konut, boşanma sonrası genel yaşam, ruh sağlığı desteği, kendisi için nafaka alma durumu, boşanma öncesi ve sonrası maddi durum, gibi değişkenlere göre nasıl ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

Araştırmanın verileriyle belirtilen amaçlar doğrultusunda SPSS istatistik paket programı kullanılarak istatistiksel çözümlenmeler yapılmış ve anlamlılık düzeyi $p<0.05$ alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın alt problemlerini cevaplamak üzere, veri toplama aracına dayalı olarak, elde edilen bulguların istatistiksel yöntemlerle analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bulguların verilisinde alt problemler sırası ile izlenmiş ve sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırma bulguları iki alt başlıkta sunulmuştur. Bunlardan biri, boşanma nedeni ile ilgili istatistiksel analizi yapılan değişkenler, diğeri ise boşanma sonrası ile ilgili istatistiksel analizi yapılan değişkenler başlık olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın oşneklemini toplam 370 kişi olup, bunların %55'i (202 kişi) kadın, %45'i (168 kişi) erkektir. Katılımcıların, yüzde 53' (196 kişi) 30-39 yaş grubunda, yüzde 26,8'i (99 kişi) 18 - 29 yaş grubunda olup, yüzde 20,3' (75 kişi) 40 yaş ve üzeri olan gruba dhildir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde, yüzde 33,8'inin (125 kişi) lise mezunu, yüzde 31,4'ünün (116 kişi) ilkokul ve altı, yüzde 18,4'ünün (68 kişi) ortaokul mezunu, yüzde 16,5 'inin (61 kişi) yüksekokul ve üstü eğitim düzeyinde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Katılımcıların, yüzde 91,4 oranıyla büyük çoğunluğunun (338 kişi) kentte yaşadığı, yüzde 8,6'sının (32 kişi) kırsal kesimde yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Meslek gruplarına göre incelendiğinde, yüzde 27,8 (103 kişi) ile yüksek oranda işsiz olduğu, yüzde 18,6'sının (69 kişi) zel sektörde çalışan, yüzde 18,1'inin (67 kişi) işçi, yüzde 13,8'inin (51 kişi) memur, yüzde 11,1'inin (41 kişi) serbest meslek, yüzde 10,5 (39 kişi) ile diğer meslek grubuna dhil katılımcıların yer aldığı sonucu ortaya çıkmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Oşneklem Grubuna Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

Değişken Adı		N	%
Cinsiyet	Kadın	202	54.6
	Erkek	168	45.4
Yaş	18-29 yaş arası	99	26.8
	30-39 yaş arası	196	53.0
	40 yaş ve zeri	75	20.3
Eğitim Durumu	İlkokul mezunu ve altı	116	31.4
	Ortaokul ve dengi mezunu	68	18.4
	Lise ve dengi mezunu	125	33.8
	Yüksekokul mezunu ve st	61	16.5
En Uzun Süre Yaşanılan Yer	Kırsal	32	8.6
	Kent	338	91.4
Meslek	Memur	51	13.8
	İşçi	67	18.1
	Serbest Meslek	41	11.1
	zel Sektörde alışan	69	18.6
	İşsiz	103	27.8
	Diğer (esnaf, girişimci, emekli)	39	10.5

Boşanma Nedenine İlişkin Analizi Yapılan Değişkenlerin Bulguları

Boşanma nedenleri, cinsiyete göre bakıldığında “zina”, “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”, “evi terk etme”, “kötü alışkanlıklar”, “akrabaların karışması”, “maddi konular” ve “fikir uyuşmazlığı” ve “diğer” sorunlar açısından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur (Tablo 2).

Kadınlarda %69.3 “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”i, erkeklerde ise %45.8 “akrabaların karışması”nı en yüksek oranda boşanma nedeni olarak gösterilmiştir.

Tablo 2: Boşanma Nedenleri - Cinsiyet.

Eski eşinizden boşanma nedeniniz hangisidir?	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Zina	60	29.7	25	14.9	85	23.0
Sözlü ve/veya fiziksel şiddet	140	69.3	54	32.1	194	52.4
Evi terk etme	40	19.8	56	33.3	96	25.9
Kötü alışkanlıklar	64	31.7	18	10.7	82	22.2
Akrabaların karışması	60	29.7	77	45.8	137	37.0
Maddi konular	71	35.1	36	21.4	107	28.9
Fikir uyuşmazlığı	69	34.2	76	45.2	145	39.2
Sorumsuzluk	78	38.6	49	29.2	127	34.3
Cinsel sorunlar	34	16.8	19	11.3	53	14.3
Geçimsizlik	74	36.6	71	42.3	145	39.2
Diğer	12	5.9	21	12.5	33	8.9

Boşanma nedenlerinden “evi terk etme”, “maddi konular” ve “kötü alışkanlıklar” açısından katılımcılar arasında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur (Tablo 3).

Boşanma nedeni olarak “evi terk etmeyi” belirtme oranının, 40 yaş ve üstü grupta % 40, 30-39 yaş grubunda %24, 18-29 yaş grubunda %19.2 olduğu, benzer şekilde “maddi konular”ın da yaş ilerledikçe boşanma nedeni olarak görülme oranının yükseldiği görülmüştür. “Kötü alışkanlıklar”ı boşanma nedeni olarak belirten katılımcıların %24 ile en yüksek oranda 30-39 yaş grubunda bulunduğu, bunu %22.2 ile 18-29 yaş grubunun takip ettiği, son olarak a %17.3 ile 40 yaş ve üstünün belirttiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. Boşanma Nedenleri – Yaş.

Eski eşinizden boşanma nedeniniz	29 yaş ve altı (18-29 yaş)	30-39 yaş arası	40 yaş ve üstü	Toplam
----------------------------------	----------------------------	-----------------	----------------	--------

hangisidir?	arası)							
	N	%	N	%	N	%	N	%
Zina	15	15.2	52	26.5	18	24.0	85	23.0
Sözlü ve/veya fiziksel şiddet	56	56.6	101	51.5	37	49.3	194	52.4
Evi terk etme	19	19.2	47	24.0	30	40.0	96	25.9
Kötü alışkanlıklar	22	22.2	47	24.0	13	17.3	82	22.2
Akrabaların karışması	43	43.4	69	35.2	25	33.3	137	37.0
Maddi konular	19	19.2	57	29.1	31	41.3	107	28.9
Fikir uyuşmazlığı	32	32.3	77	39.3	36	48.0	145	39.2
Sorumsuzluk	33	33.3	70	35.7	24	32.0	127	34.3
Cinsel sorunlar	14	14.1	23	11.7	16	21.3	53	14.3
Geçimsizlik	31	31.3	86	43.9	28	37.3	145	39.2
Diğer	11	11.1	15	7.7	7	9.3	33	8.9

Katılımcıların ifade ettiği boşanma nedenlerinden “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”, “evi terk etme”, evlilik şekline göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 4). Görücü usulü istemeyerek evlilik yapanların, %72.7 ile en yüksek oranda “ sözlü ve/veya fiziksel şiddet”i, görücü usulü isteyerek evlilik yapanların ise, %34.7 ile en yüksek oranda evi terk etme”yi ise boşanma nedeni olarak belirttiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 4. Boşanma Nedenleri – Evlilik Şekli.

	Evlilik Şekli					
	Görücü Usulü İsteyerek		Görücü Usulü İstemeyerek		Arkadaşlık Kurarak	
	N	%	N	%	N	%
Zina	29	24.6	8	24.2	48	21.9
Sözlü ve/veya fiziksel şiddet	58	49.2	24	72.7	112	51.1
Evi terk etme	41	34.7	5	15.2	50	22.8
Kötü alışkanlıklar	27	22.9	9	27.3	46	21.0
Akrabaların karışması	49	41.5	9	27.3	79	36.1
Maddi konular	35	29.7	10	30.3	62	28.3
Fikir uyuşmazlığı	48	40.7	18	54.5	79	36.1
Sorumsuzluk	39	33.1	13	39.4	75	34.2
Cinsel sorunlar	19	16.1	6	18.2	28	12.8
Geçimsizlik	47	39.8	19	57.6	79	36.1
Diğer	9	7.6	3	9.1	21	9.6

Katılımcıların ifade ettiği boşanma nedenlerinden “sözlü ve/veya fiziksel şiddet, “akrabaların karışması” ve “sorumsuzluk” kişinin boşandıktan sonra ruh sağlığı desteği alıp almamasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 5).

Boşanma nedeni olarak, “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”i belirten katılımcıların %62.1’ inin ruh sağlığı desteği aldığı, %48.7’ sinin ise ruh sağlığı desteği almadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 5. Boşanma Nedenleri – Ruh Sağlığı Desteği.

	Boşandıktan sonra ruh sağlığınızla ilgili olarak uzman desteği aldınız mı?			
	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Zina	30	29.1	55	20.6
Sözlü ve/veya fiziksel şiddet	64	62.1	130	48.7
Evi terk etme	24	23.3	72	27.0
Kötü alışkanlıklar	20	19.4	62	23.2
Akrabaların karışması	29	28.2	108	40.4
Maddi konular	24	23.3	83	31.1
Fikir uyuşmazlığı	33	32.0	112	41.9
Sorumsuzluk	27	26.2	100	37.5
Cinsel sorunlar	17	16.5	36	13.5
Geçimsizlik	38	36.9	107	40.1
Diğer	13	12.6	20	7,5

Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Analizi Yapılan Değişkenlerin Bulguları

Bulgulara göre, “ekonomik sıkıntı yaşama”, “konut bulma sıkıntısı”, “çevre baskısı”, “aile baskısı yaşama” ve “hiçbir güçlük çekmeme” açısından cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma bulunmuştur (Tablo 6). Boşandıktan sonra, “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı kadınlarda %65.8 iken erkeklerde %26.8, “çevre baskısı” yaşama oranı kadınlarda %31.2 iken erkeklerde %11.9’ dur.

Tablo 6. Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler- Cinsiyet.

Boşandıktan sonra karşılaştığınız güçlükler nelerdir?	Kadın		Erkek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	133	65.8	45	26.8	178	48.1
Konut bulma sıkıntısı	61	30.2	26	15.5	87	23.5
Çevre baskısı	63	31.2	20	11.9	83	22.4
Aile baskısı	26	12.9	6	3.6	32	8.6
Ruhsal/duygusal sıkıntı	185	91.6	149	88.7	334	90.3
Hiçbir güçlük çekmedim	5	2.5	13	7.7	18	4.9
Diğer	4	2	4	2.4	8	2.2

Katılımcıların boşanma sonrası yaşadıkları güçlüklerden yalnızca “ekonomik sıkıntı” eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 7). Boşanma sonrasında “ekonomik sıkıntı” yaşadıklarını ifade eden katılımcıların, %62.1

ile ilkokul mezunu ve altı, %60.3 ile ortaokul ve dengi mezunu, %42.4 ile lise ve dengi mezunu, son olarak %19.7 ile yüksekokul ve üstü mezunu olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 7. Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler- Eğitim Durumu.

Boşandıktan sonra karşılaştığınız güçlükler nelerdir?	İlkokul mezunu ve altı		Ortaokul ve dengi mezunu		Lise ve dengi mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	72	62.1	41	60.3	53	42.4	12	19.7
Konut bulma sıkıntısı	33	28.4	11	16.2	32	25.6	11	18.0
Çevre baskısı	35	30.2	16	23.5	24	19.2	8	13.1
Aile baskısı	15	12.9	5	7.4	9	7.2	3	4.9
Ruhsal/duygusal sıkıntı	101	87.1	61	89.7	114	91.2	58	95.1
Hiçbir güçlük çekmedim	7	6.0	4	5.9	6	4.8	1	1.6
Diğer	3	2.6	3	4.4	1	0.8	1	1.6

Katılımcıların boşanma sonrası yaşadıkları güçlüklerden “ekonomik sıkıntı” ve “aile baskısı” evlilik şekline göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 8). Araştırma sonuçlarına göre “ekonomik sıkıntı”yı, en yüksek oranda %66.7 ile görücü usulü istemeyerek evlilik yapanların, bunu %55.9 ile görücü usulü isteyerek evlilik yapanların takip ettiği, en düşük orada ise %41.1 ile arkadaşlık kurarak evlenenlerin yaşadığı sonucu çıkmıştır. Benzer şekilde, “ailesi baskısı” nı, %30.3 ile görücü usulü istemeyerek evlilik yapanların, bunu %9.3 ile görücü usulü isteyerek evlilik yapanların takip ettiği, en düşük oranda ise %5.0 ile arkadaşlık kurarak evlenenlerin yaşadığı sonucu çıkmıştır

Tablo 8. Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler- Evlilik Şekli.

	Evlilik Şekli					
	Görücü Usulü İsteyerek		Görücü Usulü İstemeyerek		Arkadaşlık Kurarak	
	N	%	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	66	55.9	22	66.7	90	41.1
Konut bulma sıkıntısı	35	29.7	9	27.3	43	19.6
Çevre baskısı	27	22.9	12	36.4	44	20.1
Aile baskısı	11	9.3	10	30.3	11	5.0
Ruhsal/duygusal sıkıntı	104	88.1	29	87.9	201	91.8
Hiçbir güçlük çekmedim	8	6.8	2	6.1	8	3.7
Diğer	4	3.4	1	0.7	3	1.4

Katılımcıların boşanma sonrası yaşadıkları güçlüklerden “ekonomik sıkıntı” ve “ruhsal/duygusal sıkıntı” yaşama çocuk olup olmamasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 9).

Araştırma sonuçlarına göre, çocuğu olan katılımcılar %51 oranında ekonomik sıkıntı yaşadıklarını belirtirken, bu oran çocuğu olmayanlarda % 34.8 olarak belirlenmiştir. Çocuk sahibi olmayan katılımcıların %98.5’ i ruhsal sıkıntı yaşadığını belirtirken, çocuğu olanlarda bu oran %88.5’e düşmüştür.

Tablo 9.Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler - Çocuk Sahibi Olma.

	Çocuk Olup Olmaması			
	Çocuk Var		Çocuk Yok	
	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	155	51.0	23	34.8
Konut bulma sıkıntısı	76	25.0	11	16.7
Çevre baskısı	71	23.4	12	18.2
Aile baskısı	29	9.5	3	4.5
Ruhsal/duygusal sıkıntı	269	88.5	65	98.5
Hiçbir güçlük çekmedim	18	5.9	0	0.0
Diğer	7	2.3	1	1.5

Katılımcıların boşanma sonrası yaşadıkları güçlüklerden, “ekonomik sıkıntı”, “çevre baskısı”, “aile baskısı” ile velayet durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu sonucu çıkmıştır (Tablo 10).

Çocuklarının velayetini alan ebeveynlerin “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı %62.3 iken, velayeti eski eşinde olan katılımcıların “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı %37.2 olarak belirlenmiştir. Benzer şekilde velayeti alan ebeveynin “çevre baskısı” yaşama oranı %29.9, “ailesi baskısı” yaşama oranı %13.2 iken, velayeti eski eşinde bulunan katılımcılarda bu oran “çevre baskısı”nda %15.3, “aile baskısı”nda %5.1’e düşmüştür.

Tablo 10. Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler – Velayet Durumu.

Boşandıktan sonra karşılaştığınız güçlükler nelerdir?	Bende		Eski Eşimde	
	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	104	62.3	51	37.2
Konut bulma sıkıntısı	45	26.9	31	22.6
Çevre baskısı	50	29.9	21	15.3
Aile baskısı	22	13.2	7	5.1
Ruhsal/duygusal sıkıntı	148	88.6	121	88.3
Hiçbir güçlük çekmedim	7	4.2	11	8.0
Diğer	5	3.0	2	1.5

Katılımcıların boşanma sonrası yaşadıkları güçlüklerden, “ekonomik sıkıntı” ve “aile baskısı” ile kendileri için nafaka alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Tablo 11).

Boşandıktan sonra kendisi için nafaka aldığını belirten katılımcıların, boşanma sonrasında “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı %85.2 iken, nafaka almayanların “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı % 41.8 olarak belirlenmiştir.

Tablo 11. Boşanma Sonrasında Karşılaşılan Güçlükler- Kendisi İçin Nafaka Alma Durumu.

Boşandıktan sonra karşılaştığınız güçlükler nelerdir?	Evet		Hayır	
	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	46	85.2	132	41.8
Konut bulma sıkıntısı	11	20.4	76	24.1
evre baskısı	40	14	69	21.8
Aile baskısı	9	16.7	23	7.3
Ruhsal/duygusal sıkıntı	49	90.7	285	90.2
Hiçbir güçlük çekmedim	0	0.0	18	5.7
Diğer	1	1.9	7	2.2

Katılımcıların boşanma sonrası yaşadıkları güçlüklerden “ekonomik sıkıntı”, “konut bulma sıkıntısı”, “evre baskısı”, “aile baskısı”, “ruhsal/duygusal sıkıntı” yaşama ve “hiçbir güçlük çekmeme” boşanma sonrası maddi duruma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma göstermiştir (Tablo 12).

Boşanma sonrasında maddi durumunu kötü olarak nitelendiren katılımcıların “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı %79.5 iken, iyi olarak nitelendiren katılımcıların “ekonomik sıkıntı” yaşama oranı %13.1’ dir.

Boşanma sonrasında “ruhsal/duygusal sıkıntı” yaşama oranı, tüm katılımcılarda yüksek olmakla beraber, maddi durumunu kötü olarak nitelendiren katılımcılarda %93.3, iyi olarak nitelendirenlerde %86.9 olarak belirlenmiştir.

Tablo 12. Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler – Boşanma Sonrası Maddi Durum.

	Boşanma Sonrası Maddi Durum			
	İyi		Kötü	
	N	%	N	%
Ekonomik sıkıntı	23	13.1	155	79.5
Konut bulma sıkıntısı	28	16.0	59	30.3
evre baskısı	28	16.0	55	28.2
Aile baskısı	8	4.6	24	12.3
Ruhsal/duygusal sıkıntı	152	86.9	182	93.3
Hiçbir güçlük çekmedim	15	8.6	3	1.5
Diğer	5	2.9	3	1.5

TARTIşMA VE YORUM

Araştırmada, “zina”yı, “sözlü ve/veya fiziksel şiddet”i, “kötü alışkanlıklar”ı ve “maddi konular”ı boşanma nedeni olarak gösterme oranı kadınlarda daha yüksektir. Erkeklerde

ise "evi terk etme" ve "akrabaların karışması"ni boşanma nedeni olarak gösterme oranı ise erkeklerde kadınlardan daha yüksektir.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından 2010 yılında yayınlanan Aile Yapısı Araştırması 2006' nın sonuçlarına göre, boşanmış kadınların yüzde 11'i, erkeklerin ise yüzde 5'i eşi tarafından aldatılmış olmaları nedeniyle boşandıklarını belirtmiştir.

Sucu (2007)'nun, boşanmış kadınlar ile ilgili yaptığı araştırmada, kadınların yüzde 30'unun boşanma nedeni olarak zinayı belirttiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarının, kadınların erkeklere göre aldatmayı daha yüksek oranda boşanma nedeni olarak belirtmesi açısından, yapılan araştırmanın sonucu ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Straus (1980) 'un yaptığı araştırmaya göre; kadınların %28' inin evlilikleri süresince, eşleri tarafından en az bir defa şiddete maruz kaldığı sonucu ortaya konulmuştur.

Geller (1995), yapmış olduğu araştırmaya göre; her yıl yaklaşık 4.000 kadının eşleri, eski eşleri veya erkek arkadaşları tarafından öldürüldüğü, FBI raporlarına göre ise; her yıl yaklaşık olarak 1.500 kadının kocası veya erkek arkadaşı tarafından öldürüldüğü ortaya çıkmıştır.

Aile Yapısı Araştırması 2006 (2010)' nın sonuçlarına göre, boşanmış kadınların yüzde 17'si eşleri tarafından dayak ve kötü muameleye maruz kaldıkları için boşandıklarını belirtmiştir. Erkeklerin ise hiçbirisi, fiziksel ve/veya sözlü şiddeti ve kötü muameleyi kendisi için boşanma nedeni olarak görmediğini belirtmiştir.

Bilka Kadın Araştırma Merkezi (1998) tarafından yapılan bir araştırmaya göre; incelenmiş olan 240 dosyadan, 150 dosyada kadınlar, 90 dosyada da erkekler davacı olmuş ve konusu şiddet olan 16 dosyada kadınlar davacı olurken, 7 dosyada da erkekler davacı olmuştur (Sezen, 1998).

Arıkan (1992)' ın, araştırmasında, evlilikte geçimsizliğe neden olan nedenlerden biri olarak: Erkeklerin yüzde 80' inin sıklıkla veya zaman zaman eşine fiziksel şiddet uygulaması, kadınların evlilikleri süresince sözlü ve fiziksel şiddete maruz kalması yer almaktadır.

Genel olarak yurtiçi ve yurtdışında yapılan araştırmalar ile yapılan araştırma sonuçları karşılaştırıldığında, kadınların sözlü ve/veya fiziksel şiddete maruz kalma oranının

erkeklerle göre daha yüksek olduğu ve buna bağlı olarak kadınların daha yüksek oranda boşanma nedeni olarak belirtmesi, araştırma sonucu ile paralellik göstermektedir.

Araştırmalar, aile içi Şiddetin en önemli nedenlerinden birisinin alkol olduğunu göstermektedir. Toplumdaki genel Şiddet olaylarında, alkol kullanımı % 67 oranında etkilidir (Tarhan, 2008).

Aile Yapısı Araştırması 2006 (2010)' nın sonuçlarına göre, kadınlarda evliliklerin boşanma ile sonuçlanmasında iki ve kumarı en önemli neden olarak gösterenlerin oranı yüzde 11'dir. Erkeklerde ise bu oranın yüzde 3 olduğunu sonucu ortaya çıkmıştır.

Arıkan (1992)' in yaptığı araştırma sonucunda, evlilikte geçimsizliğe neden olan sebeplerden biri olarak, kadınların eşlerinin iki kumar gibi alışkanlıklarını belirtmesi oranı yüzde 48 olarak ortaya çıkmıştır.

Yapılan araştırmada, kadınların kötü alışkanlıkları boşanma nedeni olarak erkeklerle göre daha yüksek oranda belirtmesi, yukarıda belirtilen araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Aile ve evlilik ilişkisinde yaşanan çatışmalar, çiftlerin aile geçmişleri, yetişme tarzları ve kültürel özellikleri, maddi konumdaki farklılıklarına bağlı olarak derinleşip, büyüebilmektedir (Mavili - Aktaş, 2009).

Demir (1988) tarafından İzmir'de boşanmış 55 kadın ile yapılan araştırmada; boşanma kararını veren kadınların (%75), yüzde 25'i evin geindirilmemesi, maddi yetersizlik, kocanın işsizliği, yüzde 22'si kocanın sorumluluklarını yerine getirmemesini birincil boşanma nedeni olarak belirtmiştir. Bu bulgular, maddi imknların, boşanma kararı alınması üzerine doğrudan etkisi olduğu sonucuyla paralellik göstermektedir.

Arıkan (1992) 'ın, Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma konulu araştırmasında, evlilikte geçimsizliğe neden olan faktörler arasında yüzde 44 oranında akrabalarla ilişkilerin belirtildiği sonucu çıkmıştır.

Demir (1988) tarafından İzmir'de boşanmış 55 kadın ile yapılan araştırmada; boşanmayla sonuçlanan evliliklerde, kayınvalide-kayınpederin boşanmada önemli rol oynadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Boşanma Nedenleri Araştırması (2009)' na göre, eski eşin ailesinin evliliklerine müdahalesini, kadınlar yüzde 49, erkeklerin ise yüzde 46 oranında olduğunu belirtmiştir.

Bu bulgudan hareketle boşananların evliliklerinde aile faktörünün önemli olduğu söylenebilir.

Arıkan (1992), Demir (1988) ve Boşanma Nedenleri Araştırması (2009)'nda belirtildiği gibi, ailelerin evliliklere olan müdahalesi önemli boşanma nedenlerinden birisidir. Bu bulgular, araştırma sonucuyla kısmen benzerlik göstermektedir. Yapılan araştırmada, her iki cinsiyette de akrabaların ilişkiye karışması önemli bir neden olarak belirtilirken, erkeklerin boşanma nedeni olarak akrabaların karışmasını, kadınlara göre daha yüksek oranda belirttikleri ortaya çıkmıştır.

Yapılan araştırmada, boşanma nedeni olarak evi terk etmeyi, erkeklerin daha yüksek oranda belirtmesinin nedeninin, geleneksel aile yapısının etkisiyle kadınların boşanma kararını aldıktan sonra kök ailesinin yanına gitme sıklığının fazla olması ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre; evi terk etme ve maddi konuları boşanma nedeni olarak görmenin yaş yükseldikçe arttığı görülmüştür. Bu sonucun; yaş yükseldikçe, aileye çocukların katılması ve maddi gereksinimlerin artmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına göre, kötü alışkanlıkları boşanma nedeni olarak kötü alışkanlıkları en yüksek boşanma oranı olarak belirten yaş aralığının 30-39 yaş grubu olması; evliliğin genellikle ilk yıllarında olan 18-29 yaş aralığındaki bireylerin birbirlerine dair olan hoşgörülerinin daha yüksek olması ancak orta yaş grubunda sorunların düzeleceğine olan umutlarının azalmasıyla ilişkilendirilebilir. 40 yaş ve üzeri olan grupta ise, kötü alışkanlıkları boşanma nedeni olarak belirtmenin en düşük oranda olması; eşlerin evlilik süreçlerinin yaşla bağlantılı olarak daha uzun olması ve birbirlerini daha uzun zaman tanımaları nedeniyle bu durumu artık kabullenmeleri ya da evlilik süreci içinde bu sorunun üstesinden gelmeleriyle bağlantılı olduğu düşünülebilir.

Boşanma nedeni ile evlilik şekli arasındaki ilişki incelendiğinde, görücü usulü istemeyerek evlilik yapanların, boşanma nedeni olarak şiddete maruz kaldıklarını belirtme oranının yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yıldırım (1998)'ın kadına ve çocuğa yönelik şiddetin toplumsal kaynakları konulu araştırmasına göre; arkadaşlık kurarak evlenenlerin büyük çoğunluğu, ikinci derecede; görücü usulü evlilik yapanların çoğunluğu ise en ağır dereceden şiddete uğramışlardır.

Buna göre, demokratik bir aile yapısı içinde olmayan ve kendi iradeleri dıŐında evliliğe zorlanan bireylerin, evlilik yaŐamlarında da Şiddete maruz kalma oranlarının diğer evlilik Őekillerine göre daha yüksek olduğu düşünülebilir.

Boşanma nedeni olarak “sözlü ve/veya fiziksel Şiddet” i belirten katılımcıların, boşanma sonrası uzman desteği alma oranı, almayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Buna göre, sözlü ve/veya fiziksel Şiddet’in bireyleri duygusal anlamda en çok örseleyen ve uzman desteği almaya yönelten nedenlerden birisi olduğu düşünülmektedir.

Boşanma sonrası karşılaşılan güçlükler ile cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde; kadınlarda boşandıktan sonra ekonomik sıkıntı, konut bulmada sıkıntı, evre ve aile baskısı yaşama oranının daha yüksek olduğu sonucu ortaya konulmuştur.

Yapılan araŐtırmalara göre; boşanma kadının hayat standardında yüzde 27’lik bir düŐüŐe, erkeğinkinde ise yüzde 10’luk bir yükseliŐe yol açıyor. Bu rakamlar, boşanma sonrasında kadınlara ve erkeklerin maddi durumlarındaki deđiŐim arasında neredeyse yüzde 40’lık bir uçurum olduğunu gösteriyor (Yalom, 2002).

Ekonomik anlamda kadınlara boŐanmadan erkeklere oranla olumsuz yönde daha fazla etkilendiği (Arditti, 1997; Kalmijn ve Monden,2006) ve yaşam standartlarında bir düŐmenin meydana geldiği bilinmektedir (Coontz, 2006; akt: Ergin, 2008). Wickrama ve arkadaşları (2006) boşanmanın, kadınlara ekonomik olarak daha bağımlı olmaları nedeniyle daha fazla kronik bir stres nedeni olarak yaŐandıđını ifade etmiŐtir (Duyan ve ark., 2007).

Becker (1971), evre ve aile baskısı boşanmış kadınlara yaşadığı en önemli sorunlar arasındadır. Geleneksel değerlerin hala canlılığını koruduğu kentlerde boşanma, evlenme kadar doğal görülmemekte ve onaylanmamaktadır (Arıkan, 1996).

Tek Ebeveynli Aileler Araştırması (2011)’ na göre, Hetherington, Cox ve Cox, 1979; Wallerstein ve Kelly’nin araŐtırmalarında söz ettikleri gibi yalnız annelere karŐı toplumda uygulanan ayrımcılık ve dıŐlama gibi sosyal baskıların günümüz Türkiye’sinde de devam ettiği görülmektedir.

Boşanma süreci ve sonraki süreçlerde, kadınlara toplum tarafından pek çok olumsuz yaklaŐıma maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Özelikle de yalnız yaŐamaya baŐlamıŐsa çevresinin bakıŐ açısındaki farklılığın derinleŐtiđi görülmektedir” (Yılmaz ve Fidan, 2006).

Literatür ile ilgili araştırma sonuçlarına göre, boşanma sonrasında kadınların ekonomik olarak, konut bulma konusunda, çevre ve aile baskısı, konularında erkeklere göre daha yüksek oranda güçlük yaşaması sonucu araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir.

Araştırmaya göre, boşanmış bireylerin eğitim düzeyleri yükseldikçe, ekonomik sıkıntı yaşama oranlarının düştüğü görülmektedir. Eğitim düzeyinin düşmesiyle birlikte, nitelikli işlerde çalışma potansiyelinin azalması ve daha düşük ücretli işlerde çalışılması nedeniyle maddi konularda sorun yaşanması olasılığının arttığı düşünülebilir.

Araştırma sonuçlarına göre; arkadaşlık kurarak evlenenlerin diğer türlü evlilik yapanlara göre en düşük oranda ekonomik sıkıntı çektiği ayrıca görücü usulü istemeyerek evlilik yapanların boşanma sonrasında daha yoğun aile baskısı yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Buna göre, sosyo-ekonomik düzey düştükçe görücü usulü isteyemeyerek evlilik yapma oranının yükseldiği göz önüne alınarak, katılımcıların boşanma sonrası da aynı yaşam döngüsünün genellikle devam etmesi nedeniyle, ekonomik durumlarının boşanma sonrasında da düşük olduğu düşünülmektedir.

Aile baskısı nedeniyle görücü usulü istemeyerek evlenmiş bireylerin, evlenme kararında olduğu gibi boşanma kararında ve boşanma sonrasındaki süreçlerde de ailelerinin baskıcı tutumlarına maruz kalma olasılıklarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Boşanma sonrası karşılaşılan güçlükler ile çocuk sahibi olma arasındaki ilişki incelendiğinde, çocuğu olanların, çocuğu olmayanlara göre daha fazla ekonomik sıkıntı yaşadığı sonucu çıkmıştır. Çocuğu olmayanların ise çocuğu olanlara göre daha yüksek oranda ruhsal/duygusal sıkıntı yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Aile Araştırma Kurumu (2011)' nun, tek ebeveynli aileler hakkında yaptığı araştırma sonuçlarına göre, annelerin en sık olarak dile getirdikleri ekonomik sıkıntılar daha çok çocuklarla ilişkilidir. Özellikle çocuklar büyüdükçe artan masraflar, tek ebeveyn olan annelere ekonomik anlamda endişe vermektedir. Tek ebeveyn olan babalar da anneler gibi çocukla ilişkili konularda ekonomik sıkıntı yaşadıklarını belirtmektedir. Benzer şekilde çocuğu mutlu etmek için çocuk için yapılan harcamaların artması da babaların ekonomik yükünü arttırmaktadır. Bu bulgular, çalışma verileri paralellik göstermektedir. Boşanmış ebeveynler için çocuklarının varlığı maddi olarak daha yüksek oranda güçlük yaşamalarının temel nedenidir.

Aile Araştırma Kurumu (2011)' nun, tek ebeveynli aileler hakkında yaptığı araştırma sonuçlarına göre, çocukların varlığı bütün anneler tarafından ebeveyni yaşama bağlayan unsur olarak görülmektedir. Görüşme yapılan çoğu baba tek ebeveyn olma sonrası çocuğunu gerçek anlamda tanımaya ve çocuğun gittikçe kendi hayatını daha fazla kaplamaya başladığını, bu durumun da yaşanan sıkıntıları atlatmalarında rolü olduğunu belirtmektedir. Bu bulgular, bu araştırmanın sonucuyla paralellik göstermektedir. Bu araştırma sonuçları doğrultusunda, boşanmış bireylerin ocuk sahibi olmalarının onları ruhsal/duygusal anlamda daha güçlü hissettirdiği ve zorluklarla başa çıkmalarında önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

Boşanma sonrası karşılaşılan güçlükler ile velayet durumu arasındaki ilişki incelendiğinde, çocukların velayetini alan ebeveynin, çocukların bakım ve ihtiyaçları için daha fazla maddi kaynağa ihtiyaç duyması ve sorumluluk üstlenmesi nedeniyle ekonomik sıkıntı yaşadığı düşünülebilir. ocuklarının velayet sorumluluğunu üstlenen katılımcıların, tek ebeveyn olmalarından kaynaklı olarak sosyal destek mekanizmalarına daha fazla ihtiyaç duyabileceği göz önüne alınarak, maddi koşulların da etkisiyle kök ailenin yanında yaşamaya başlayabileceği bu nedenle sosyal evre ve aileleri tarafından daha yoğun baskı hissetmelerinin olası olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların, boşanma sonrası karşılaştıkları güçlükler ile kendileri için nafaka almaları arasındaki ilişki incelendiğinde, kendisi için nafaka alan bireylerin, yüksek oranda ekonomik sıkıntı çektikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Buna göre, dava kararını veren h kimin, nafaka alan tarafın ekonomik koşullarını göz önünde bulundurması ve ihtiyaç duyan bireylere nafaka verilmesini sağlaması nedeniyle bu sonucun ekonomik koşullarla bağlantılı olduğu düşünülebilir.

Araştırma sonuçlarına göre; boşanma sonrası maddi durumunu iyi olarak nitelendirenlerin; "ekonomik sıkıntı", "konut bulma sıkıntısı", "evre baskısı", "aile baskısı" ve "ruhsal/duygusal sıkıntı" yaşama oranlarının boşanma sonrası maddi durumunu kötü olarak nitelendirenlere göre daha düşük çıktığı, ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, maddi olanakların, boşanma sonrası karşılaşılan güçlükler konusunda oldukça belirleyici bir etkisi olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak kısıtlı maddi imk nları olan bireylerin, boşanmanın sonuçlarını daha fazla güçlük yaşayarak geçirdiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ

Boşanma, süreci ve sonuçları bakımından birçok insanı etkileyen bir olgu olması nedeniyle, bireysel ve toplumsal boyutta oluşabilecek zararı en az düzeye indirebilmek için, koruyucu, önleyici ve destekleyici çalışmalar yapılmalıdır.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre:

Kadınların sözlü ve/veya fiziksel şiddete maruz kalma oranının erkeklere göre daha yüksek olduğu ve buna bağlı olarak kadınların daha yüksek oranda boşanma nedeni olarak belirtmesi nedeniyle; aile içi şiddet konusunda, toplumsal bilincin yükseltilmesi ve bu konuda tüm bireylerin eşit duyarlılığa sahip olması için, basın ve medya yolu ile şiddeti önleyici programların düzenlenmesi,

Boşanmış kadınların işsizlik oranının yüksek olması ve boşanma sonrası ekonomik sıkıntı yaşaması nedeniyle, meslek edindirme kursları ve iş olanağı sağlanması,

Çocuklarının velayetini alan ebeveynlerin, maddi olarak daha fazla sıkıntı yaşadığı sonucunun ortaya çıkması nedeniyle, devlet bünyesinde boşanmış ebeveynlere yönelik maddi yardım desteğinin sağlanması,

Boşanma süreci ve sonrasında, ruhsal/duygusal sıkıntı yaşama oranının yüksek olması ve boşanmanın insan yaşamında kriz yaratan bir süreç olması nedeniyle, kriz merkezlerinin sayısının artırılması ve boşanmış bireyler için ulaşılabilir nitelikte olması,

Evlilik aşamasında olan çiftlerin, evlilikten beklentileri, sorunları ve baş etme yöntemleri konusunda, evlilik öncesinde ücretsiz danışmanlık hizmeti önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2011). Tek Ebeveynli Aileler. Ankara, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2006). Aile Yapısı Araştırması. Ankara, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2009). Boşanma Nedenleri Araştırması. Ankara, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Arıkan, Ç. (1992). Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma. Ankara, (1. Baskı) Şafak Matbaacılık.

Arıkan, Ç. (1996). Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları Araştırması. Ankara, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.

Bohannon, P. (Ed.). (1970). Divorce and After. New York, Doubleday E. Company, Inc.

- Demir, G. (1988). Boşanma Yoluyla Parçalanmış Aile'de Kadının Rol ve Statüsündeki Değişmeler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.
- Duyan, G. Ç., Acar, H., Acar, Y. B. ve Karataş, K. (2007). Boşanmış Kadınların Yaşam  yk leri ve Yoksullukla Baş Etme Biçimleri. *Kriz Dergisi*, 15 (1), 25-38.
- Ergin, N. G. (2008). Evli ve Boşanmış Kişilerin Evlilik Uyumu ve Cinsiyetçilik Açışından Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Geller, R. J. (1995). Domestic Violence Factoids. 14.03.2011, <http://www.mincava.umn.edu/documents/factoid/factoid.html>.
- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi (11. Baskı). Ankara, Nobel Yayıncılık.
- Mavili-Aktaş, A. (2009). Evlilik ve Sadakatsizlik (1. Baskı). Ankara: Kanguru Yayınları.
- Sezen, A. (1998). Kadına Yönelik Aile İçi şiddetin Boşanma Davalarına Yansıması. 20.03.2011, <http://www.bilka.org.tr/page.asp?id=57>.
- Straus, M. (1980). Victims and Agressors Marital Violence. *American Behavioral Scientist*, 23 (5), 681-704.
- Sucu, İ. (2007). Boşanmış Kadınların Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Toplumsal Kabulleri (Sakarya İli  rneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tarhan, N. (2008). Evlilik Psikolojisi (5. Baskı). İstanbul, Timaş Yayınları.
- TÜİK, (2010). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2009, T riye İstatistik Kurumu, Ankara, T riye İstatistik Kurumu Matbaası.
- TÜİK, (2011). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 4. Dönem 2010, T riye İstatistik Kurumu, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Haber Bülteni, 01.04.2011, Ankara.
- TÜİK, (2017). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri 2016, T riye İstatistik Kurumu, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Haber Bülteni, 02.03.2017, Ankara.
- Uçan,  . (2007). Boşanma Sürecinde Kriz Merkezine Başvuran Kadınların Retrospektif Olarak Değerlendirilmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10 (1), 38- 45.
- Uyar, S. (1999). Boşanmış Bireylerin Evlilik Süreci Ve Bugüne İlişkin Psikolojik Sorunları  zerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi.
- Yalom, M. (2002). Antik Çağlardan Günümüze Evli Kadının Tarihi. (Z. Yelçe, N. Domaniç, Çev.). İstanbul,  itlembik Yayınları.

- Yıldırım, A. (1998). Sıradan Şiddet Türkiye'ye Özgü Olmayan Bir Sorun: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları (1. Baskı). İstanbul, Boyut Kitapları.
- Yılmaz, T., Fidan, F. (2006). Kadın Açısından Boşanma: Yeni bir Başlangıç Mı? Ya da Son Mu? İş Yaşamında Boşanma. II. Uluslararası Kadın Araştırmaları Sempozyumu: Tabuları Aşmak, 27-28 Nisan, Gazimağusa, Kıbrıs.